

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravištvu in redništvu »DOMOVINE« Ljubljana
Puccinjeva ulica št. 5. II. nad., telefon 31-22 do 31-26
Račun Pošte hranilnice podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaša vsak teden

Naručnina za tuzemstvo četrtletno 6. L. polletno
12.— L. celoletno 24.— L. — Posamezna številka
60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Pod Ducejevim predsedstvom je bilo dne 11. marca v Rimu zasedanje Nacionalnega direktorija Fasiistične stranke. Seja je bila zlasti posvečena skrbstvu za žrtve sovražnih letalskih napadov.

Ustanovi se Nacionalno združenje družin civilnih padlih. Podporna središča za oškodovance ob sovražnem vojnem napadu bodo skrbela takoj za poškodovance. Duce je napovedal očitno splošno položaj glede na potek vojne in je dal nekaj smernic, da bo Stranka nenaдомestljiv zvezni činitelj med državo in narodom na vseh področjih narodnega življenja. Duce je pohvalil delovanje Zveznih tajnikov v podpiranju borcev in njihovih družin ter v krepitvi morale italijanskega naroda, ki je usmerjen z vsemi svojimi energijami k totalni zmagi.

Italijansko vojno poročilo od 15. t. m. poroča o velikem uspehu na morju:

Na Atlantiku je naša podmornica pod poveljstvom poveljnika bojnega broda Gialfranca Gazza iz Milana potopila angleški prekomornik »Empress of Canada« 23.000 ton, ki je vozil črte. — Italijanski brzi čolni so v zasedi ob severnovzhodni obali Črnega morja napadli skupno ruskih motornih torpedovk in motornih izvidnic. Poškodovali so dve in se vrnil brez škode na svoje oporišče.

Na vzhodni fronti se pomlka pomlad vedno više in tako lahko rečemo, da je zimska ofenziva zaključena in prehajajo črte v pomladno vojevanje. O stanju na vzhodni fronti poročajo iz Berlina takole:

Sedanja črta nemške fronte se proti zapadu ne bo več izpremenila.

Nemške postojanke so ustaljene, izvemši nekatere kraje, kjer se nemško vodstvo še poslužuje gibljive obrambe. Ustalenie fronte ni toliko posledica blatne dobe, ki je marsikod nastopila zaradi odjuge, in ki vsako pomlad ovira oba nasprotnika v pokretili. V večji meri je to posledica nemških protiofenzivnih nastopov v zadnjih tednih.

Nemci so po hudih borbah v protinapadu spet zavzeli važno mesto Harkov.

S tem se je izjalovil boljševiški načrt, da bi vdrl v Ukrajino. Vrata Ukrajine, o katerih so boljševiki s svojim prodorom proti Dnjepru mislili, da so že na stečaj odprta, so se zdaj spet zaprla. Strateški načrt boljševiškega vodstva, po katerem so hoteli uničiti nemško južno krilo, se je torej izjalovil. Po takem lahko z vso pozornostjo pričakujemo nadaljnega razvoja na tem važnem odseku vzhodne fronte.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je v ponedeljek 15. t. m. objavilo podrobnosti: Protinapad, s katerim so skupine južnih vojsk po tedenskih borbah vrgle sovražnika onkraj Donca, je bil to nedeljo kronan s posebnim uspehom. Po srditih in zelo krvavih borbah, ki so trajale ves dan, so oddelki SS (prostovoljci) učinkovito podpirani od letalstva, z uspešnim manevrom s severa in vzhoda spet zavzeli mesto Harkov. Izgub sovražnika na ljudeh in materialu še ni bilo mogoče preccntiti. — Jugovzhodno in severno od Harkova tja do prostora okrog Bjeigoroda so nemške napadajoče divizije vrgle sovražnika dalje proti vzhodu. Zapadno od Bjeigoroda so skušali boljševiki ustaviti napredujoči nemški napad z novo pripeljanimi silami. Sovražnikov protinapad se je zrušil ob visokih krvavih izgubah. Pri tem je uničila pehotna divizija »Velika Nemčija« v sodelovanju z letalstvom 44 oklopnih voz izmed 60, ki so bili v napadu. — V srednjem odseku fronte so se izjalovili številni, med seboj ne povezani sovražni napadi. Na področju pri Stari Rusi je sovražnik po močni artiljerijski pripravi in z uporabo oklopnega orožja ter s sodelovanjem bojnih letalcev

Nova ureditev podeljevanja prispevkov Visokega komisariata h nakupu strojev ter kmetijskih potrebščin in k zidavi kmetijskih stavb

Ljubljana, 16. marca

Da bi se podeljevanje prispevkov Visokega komisariata k zgradbi gospodarskih stavb, k nabavi kmetijskih strojev, plemenskih živali in drugih potrebščin (gnojil, semen, sredstev za zatiranje bolezni in škodljivcev) bolj smotreno in sedanjim razmeram primerno uredilo, se odreja sledeče:

Kmetovalci, oziroma zadrage ali občine, ki žele napraviti na primer sadno sušilnico, toplo gredo, nabaviti kmetijski stroj ali kako drugo potrebščino in ki reflektirajo na podporo Visokega komisariata, naj to sporoče najprej kmetijskemu oddelku, da se jim more dati morebiten nasvet glede možnosti nabave, izbire sredstva itd. in da se jim, ako je prošnja utemeljena, odobri v mejah proračunskih možnosti v načelu podpora, ki se potem izplača po predložitvi saldiranega računa in po odobrenem nakupu, oziroma po izvršeni gradbi, ko bo kolavdirano od kmetijskega oddelka.

Prispevki se podeljujejo za napravo sadnih sušilnic, toplih gred ter k nakupu sejnalnih strojev, triletev in zatiralnih sredstev do 50 % nabavne cene, k nakupu plugov za globoko oranje in kultivatorjev pa do 33 % nabavne cene. Pri toplih gredah se krijejo stroški za napravo oken (okvir in šipe). Zaradi skromnih kreditov se prispevki za mlatlince, slamoreznice in druge kmetijske stroje ne morejo odobravati, prav tako ne k

zgradbi silosov za kisanje krme, gnojišč in hlevov. Vendar bo kmetijski oddelk dobrohotno proučil one primere, ki bi bili vredni posebnega vpoštevanja.

Ako nabavi plemensko žival kmetijski oddelk Visokega komisariata, mora plačati prosilec, ki želi kupiti plemensko žival in ki reflektira na podporo, kavcijo, ki jo za vsak slučaj posebej določi Visoki komisariat.

Priznavajo se tudi prispevki k nakupu prvovratnih plemenskih živali in sicer do 50 %.

Pravilno koikovane prošnje je treba nasloviti na Visoki komisariat za Ljubljansko pokrajino — kmetijski oddelk in jih poslati preko pristojne občine in okrajnega civilnega komisariata, ki opremi prošnjo s svojo izjavo (priporočilno ali negativno). V izjavi je treba izrecno navesti, ali je prosilec večji ali manjši posestnik in če je podpora vreden in potreben.

Nakup živine se bo moral izvršiti po navodilu kmetijskega oddelka, ki bo določil pasmo, kraj nabave itd. Po izvršenem nakupu predloži prosilec račun, ki mora biti pravilno koikovani in overjen po okrajnem civilnem komisariatu, ki potrdi nabavo dotičnega stroja oziroma sredstva.

Zaradi pičlih kreditnih sredstev se bodo mogli nakazovati prispevki le kmetijskim zadrugam, ki redno delujejo, občinam ter manjšim posestnikom, ki so podpore res potrebni in tudi vredni.

O novem evropskem redu, ki bo uveden po sedanji vojni,

je minister dr. Göbbels dal preteklo soboto inozemskim novinarjem v Berlinu daljša pojasnila. Najprej je govoril o letalski ofenzivi, ki jo vodi Anglija proti Nemčiji, ko napada najmanjši mesta, ki so nemškemu narodu najljubša. Nato je rekel, da bo po sedanji vojni možno v Evropi samo eno izmed dveh: ali novi red mladih narodov ali pa boljševizem. Nemška oblast je v vojni morala uvesti stroge ukrepe na nekaterih zasedenih ozemljih. Očitno pa je, da ti ukrepi niso stalni ter se bodo spreminili kakor bo potrebno, ko izrednega stanja ne bo več. Sile Osi ne nameravajo v bodočnosti vzdrževati edinstva Evrope z izrednimi vojaškimi ukrepi, temveč hočejo ustvariti Evropo, ki se bo stvorila prostovoljno kot celinska enota. Novi red, ki ga predvideva Osi, se bo izrazil z utrjeno, urejeno, zaščiten in zajemno enotnostjo evropske celine. O položaju na vzhodni fronti je rekel dr. Göbbels, da se je napredovanje ruskega valjarja brezdvomno ustavilo.

× Rože za rožno olje. Malo je znano, da je potrebna za izdelovanje rožnega olja ogromna množina rož. Za en kilogram dragocenega rožnega olja je treba 450 kg rož ali 1.800.000 cvetov. Največ rožnega olja pridobivajo v Bolgariji, kjer igra ta panoga narodnega gospodarstva važno vlogo. Bolgarija je glede pridobivanja rožnega olja prva država na svetu. Vsako leto gre v Bolgariji za pridobivanje rožnega olja okrog 9 milijonov kg rož.

× V džungli so našli razvaline starodavnega mesta. Na svojem bojnem pohodu po Birmaniji so japonski vojaki našli nekje v džungli nedaleč od reke Iravadi na razvaline nekega starodavnega mesta. Po mnenju strokovnjakov za takšne stvari gre za mesto Pagan, ki je bilo nad tisoč let prestolnica birmanskih kraljev in ki so ga l. 1234. razdejali Mongoli. Doslej, pravijo, so na tem kraju že izkopali mnogo nekdanjih umetnin in drugih dragocenosti.

ponovno prešel v napad. Sovjetski oddelki so bili v ogorčenih borbah vrženi nazaj. Letalstvo je uničilo na vzhodni fronti pri 2 lastnih izgubah 64 sovjetskih letal. Nemške podmorske sile so potopile ob kavkaški obali pred Tuapsejem 7000 tonsko sovjetsko petrolejsko ladjo.

V Tunisu dopušča slabo vreme le omejene letalske in kopninske operacije.

Nedavni dan je bilo sestreljenih 19 sovražnih letal. Dva sovražnikova konvoja sta bila napadena od osnih letalcev. Trije parniki in en rušilec so bili pogodeni od letalskih bomb, dve ladji pa sta bili torpedirani. Nemške motorne torpedovke so potopile dva angleška rušilca, dva pa z gotovostjo zadele. Sovražni letalci so zadnje dni spet napadali posamezna osna mesta, kjer so porušili mnogo krasnih spomenikov in zgodovinskih stavb. Med prebivalstvom so bile nedolžne žrtve. — Nemški letalci in protiletalska obramba noč za nočjo sestreljujejo sovražne bombnike. Tako je bilo samo pri napadu na Nürnberg sestreljenih 17 sovražnih letal. Nemško letalstvo je s hitrimi bojnimi letali zadnje dni in noči napadlo vojaške cilje na angleški vzhodni obali. Zlasti močan je bil nočni napad na ladježelnico v Sunderlandu.

O sedanjem vojnem in političnem položaju je nemški propagandni minister dr. Göbbels

objavil v svojem tedniku »Das Reich« daljši članek. Priznava, da so bile izgube v tej zadnji zimski krizi, kakor jo minister označuje, na strani nemških armad znatne tako glede ozemlja kakor orožja in moštva. Vendar pa niso bile tako hude, da bi bil za Nemčijo resno v nevarnosti nadaljnji razvoj operacij. Ves nemški narod je zdaj v vojni in uspehi tega ogromnega napora se ne bodo pokazali takoj, temveč sčasoma. Treba je dodati, pravi dr. Göbbels, da smo se daleč od vrha in da nas še dolga, zelo dolga pot loči od cilja. Nemški napor mora torej biti stalni in podvojen. Nemška narodna energija se mora izkoristiti do skrajne možnosti. Zimsko dobo je treba imeti že v polnem poletju pred oči. Kdor je imel in ima čast sodelovati v tej borbi za osvoboditev Evrope, mora prevzeti tudi bremena.

DOMAČE NOVICE

• **Velik sprejem v Vatikanu.** Pred nekaj dnevi je bilo v Vatikanu spet sprejetih 3000 vernikov. Papež, ki je prišel v dvorano že ob pol desetih, se je zadržal med njimi do triure. Posebej je sprejel otroke. V drugi dvorani je nagovoril skupino italijanskih in nemških vojakov ter vojnih pohabljenecov. Nadalje je v posebnih prostorih blagoslovil 700 novoporočenih parov.

• **Ducejeve nagrade za rojstvo dvojčkov.** Visoki komisar je iz Ducejevega sklada podelil Francu in Jožetu Cimprič v Jurji vasi 21., občina Smihel-Stopiče, Mariji in Filipu Novaku v Zvirčah 81, občina Hinje ter Čedomirju in Ljubici Marinič v Ljubljani ob priliki rojstva dvojčkov nagrade po 600 lir.

• **Cerkveno slavlje v Ljubljani.** V nedeljo dopoldne je bila v ljubljanski stolnici cerkvena slovesnost četrte obletnice kronanja papeža Pija XII., združena s proslavo 60-letnice rojstva škofa dr. Gregorija Rožmana. Pridigoval je konzistorijalni svetnik dr. Janko Arnež. Slovesno službo božjo je opravil škof sam, ki je naposled zapel tudi zahvalno pesem. Cerkveni zbor pa je zapel papeško himno. Popoldne je bila v frančiškanski dvorani proslava škofove 60-letnice. Podobne proslave so bile tudi po drugih katoliških zavodih.

• **Smrt Alojzija Peterlina-Batoga.** V nedeljo zvečer je umrl v Leonišču v Ljubljani g. Alojzij Peterlin, duhovnik in profesor v pokoju, star 71 let. V naši javnosti je bil dobro znan s pesniškim imenom Batog. Bil je po rodu iz Kamnika, kjer je bil njegov oče ugleden pasar, srebrar in zlatar. Njegov brat pa je bil že pred leti umrl pesnik Radivoj Peterlin-Petruška. Alojzij Peterlin je napisal daljšo vrsto pesmi in žalogro »Sonce«. Bil je splošno priljubljen. Pokopali smo ga v tork popoldne.

• **Grob ubitega kaplana Antona Hočevarja** iz Stare vasi pri Polici so našli šmarski fantje v pohodu na Orije. Rajni kaplan Hočevar je bil zakopan poleg treh drugih žrtev komunizma. Trupla so prenesli na domače pokopališče. Zdravniška komisija bo ugotovila, kakšne posledice so trpeli nesrečni pokojniki.

• **Stavbni ravnatelj inž. Anton Klinar je umrl** v Ljubljani v visoki starosti 81 let. Sredi februarja smo se ga spominjali, ko je praznoval zlato poroko. Bil je jeseniški rojak in eden zmed prvih slovenskih inženjerjev, ki so delovali na Kranjskem. Ze leta 1902. je bil imenovan za vodjo deželnega stavbnega urada. Mnogo starejših javnih zgradb v Ljubljani in na deželi priča o lepih sposobnostih pokojnega gradbenega ravnatelja.

• **Smrt uglednega gorenjskega gospodarja.** V Skofji Loki je umrl splošno znani in priljubljeni gostilničar in posestnik Jurče Gosar. Ze dalje časa je bolehal, vendar se je še pred

mesecem mudil v Ljubljani, za slovo, kakor je rekel. Izdihnil je 10. marca. Bil je značajan, odkrit poštenjak. Sovražnikov ni imel, saj smo vsi poznali njegovo zlato srce.

• **60-letnica** je praznoval 15. t. m. v Ljubljani splošno znani slovenski slikar in skladatelj prof. Saša Santel. V počaščenje je prirejena v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani velika razstava njegovih umetnin. Svečana prireditev razstave je bila združena s koncertom, kar je v našem umetniškem življenju redek dogodek.

• **Ena najmlajših zmag**, kar smo jih imeli zadnja desetletja, je minila. V nedeljo bo tudi po koledarju zavlada pomlad, v resnici pa jo imamo že od srede februarja dalje. Imeli smo celo vrsto krasnih dni, da se enakih še v maju redkokdaj veselimo daljšo dobo. Sploh je bila letošnja zima izredno prizanesljiva ter je zelo ustregla zlati siromašnim slojem, ki morajo štediti z vsakim polenčkom in z vsako grudo premoga. Posebna zanimivost februarja je bilo šest dni trajajoče vreme od 19. do 25., ko se ves čas ni pojavil na nebu niti najmanjši oblak. Tako vreme je nekaj svojevrstnega, izrednega. Zgodnja pomlad je omogočila skrbno obdelavo zemlje. Še poslednja zimska nedelja je bila sončna, v ponedeljek pa se je nebo docela zamrežilo.

• **Ko bomo v nedeljo praznovali prvi pomladni dan**, bomo obenem imeli polno luno. Ker mora po koledarskem pravilu biti prvi velikonočni dan na prvo nedeljo po prvi polni luni, ki sledi 21. marcu, se letos ne more upoštevati polna luna, ker ni po 21. marcu. Zato velja letos šele polna luna dne 20. aprila, ko bomo imeli torej in bo torej šele njemu sledeča nedelja dne 25. aprila velikonočna. To bo najpoznejša Velika noč, ki jo je kdajkoli mogoče praznovati po sedaj veljavnih cerkvenih pravilih. Poslednjič smo imeli takšno najpoznejšo Veliko noč leta 1886. Prihodnjič pa bo tako poznata Velika noč šele leta 2038, torej šele po 95 letih; čakali jo bodo pač le redki novorojenčki sedanje dobe. Verjetno pa bo dotlej tudi Velika noč že ustaljena na določeno nedeljo v letu, kakor je bilo to že večkrat predlagano.

• **Vrbe v pomladnem okrasju** so v veselje človeškemu očesu pa v naslado čebelarjem, katerim so najboljša paša. Zboljšajte čebeljo pašo! Čebelarstvo društvo v Ljubljani ima naprodaj več tisoč vrbovih sadik, eno in dvoletnih. Zasadite z njimi vsak neobdelan prostor v bližini čebelnjaka. Vsaka čebelja družina naj bi imela vsaj po eno vrbovo drevo ali grm.

• **Dva sijajna nova romana.** Ljubitelji lepega branja so se z ljubeznijo in vsemu oklenili zalozbe »Dobra knjiga«, ki jim vsak mesec nudi kak znamenit roman. Prišlo se je novo četrtletje, v katerem bosta v treh knjigah izšla dva odlična romana. Prvi ima naslov »Nihče se ne vrne« in ga je napisala znana italijanska pisateljica Alba de Cespedes. Roman je dosegel doslej 14 izdaj v Italiji in je preveden že v 17 tujih jezikov. Drugi roman pa se imenuje »Deževje« in je preveden menda že na vse evropske

jezike. Napisal ga je svetovnoslovni pisatelj Louis Bromfield. Roman bo obsegal dve knjigi, od katerih bo vsaka imela okrog 350 strani. Naročite se na »Dobro knjigo«.

• **Opozorilo Prevoda.** Iz paketa, poslanega občini St. Jernej, je zmanjkalo 29 živilskih nakaznic za marec, ki so označene s številkami od 106.972 do 107.000, a niso izpisane in so brez pečata. Te živilske nakaznice so neveljavne. Trgovci in gostilničarji ne smejo sprejemati samih odrezkov, ki so od nakaznice že odrezani.

• **Prijave delavcev, zaposlenih pri težkih delih.** Prehranjevalni zavod v Ljubljani poziva delodajalce, naj predložijo prijave delavcev, zaposlenih pri težkih in najtežjih delih zavojlo dodatne živilske nakaznice za april. Občinskimi preskrbovalnim uradom v pokrajini jih je treba prijaviti od 15. do 20. marca, v Ljubljani pa od 20. do 25. marca. Ostane v veljavi, kar je bilo določeno za delavce, ki stopijo v službo med mesecem in jim pripadajo nakaznice samo z odrezki za tekoči mesec. Prijave, predložene po 20. v mesecu na tekoči mesec ne bodo upoštevane.

• **Bolnikom, katerim je dovoljen poseben dnevnji obrok mesa** po okrožnici Visokega komisarijata, ne pripada tedenski obrok mesa, določen za vse prebivalstvo. Tako objavlja Prevod. Ko izdajajo občinski preskrbovalni uradi bolnikom dodatne nakaznice za meso, morajo določeno odzveti knjižico za meso; če pa živi v družini ali v zavodu, morajo zabeležiti v njej, da bolniku ne pripada tedenski obrok za čes, ko prejema poseben obrok mesa. Isto velja za strelniško osebje jetičnih bolnikov, ki živi stalno v zdraviliščih.

• **Sprememba voznega reda.** Od preteklega ponedeljka je na progi Kočevje—Ljubljana ukinjen potniški vlak štev. 9312. Namestu njega je uveden potniški vlak, ki odhaja iz Kočevja ob 6.25 in prihaja v Ljubljano ob 8.51. Na progi Trebnje—St. Janž so ukinjeni trije mešan. vlaki. Po novem odhaja jutranji vlak iz Trebnja ob 7.00 s prihodom v St. Janž ob 7.55, drugi z odhodom iz Trebnja ob 14.30 in s prihodom v St. Janž ob 15.24, vlak z odhodom iz St. Janža ob 9.15 in s prihodom v Trebnje ob 10.11 ter vlak z odhodom iz St. Janža ob 16.35 in s prihodom v Trebnje ob 17.30.

• **Velike križanke** bodo odslej objavljene v vsaki številki »Domovine«. Upamo, da smo z njimi ustregli večini čitateljev. Kdor pa še postrani gleda križanko, naj se nekoč le spravi nadnjo, pa bo videl, da je to najlepša, najcenejša in najbolj poučna zabava. Priporočite »Domovino« vsem, ki radi rešujejo križanke, saj enakih ne dobe nikjer. »Domovina« je najcenejši slovenski tednik.

• **O ganljivem dogodku** poročajo iz Pavije. Te dni je umrla Karolina Barberinijeva, stara 78 let. Tri ure po njeni smrti je izdihnil njen 82letni mož Ernesto Barberini, ki ga je bila že dalje časa mučila naduha. Barberinija sta živela 58 let v srečnem zakonu. Skupaj sta umrla in zdaj tudi počivata v skupnem grobu.

M. Silvester:

O lovcih in tobaku

Veselo zgodbe iz zelene bratovščine
V.

Zdaj pa poslušajte, kaj se je zgodilo. Moja žena je stala na pragu v praznični obleki z belim predpasnikom, da sprejme došle goste. Ko je privozil prvi avto, se je ozirala vsa družba po napisnih tablah na hišah, a vendar ni pustila ustavit voza pri moji gostilni, temveč šele pri vašem kovaču. Gostje so stopili z voza in se valili v kovačevo hišo. Isto so storili gostje z ostalih vozil.

Kar naenkrat se pa prifura lahek avto, v katerem sta sedela poleg šoferja mlad gospod in gospa. Slednja je slonela na rami gospoda in je imela v obrazu bolesten izraz. Ko so pogledali na tablico na naši gostilni, je pustil gospod takoj ustaviti vozilo in je zaklical glasno moji ženi: »Babica! Prosim stopite semkaj in pomagajte moji gospe, ker bo porod... itd.

Moja stara je z začudenjem gledala mladega gospodka, kajti ker nimava nič otrok, tudi še ni imela nikoli posla z delom štorilke. »Oprostite, nisem babica,« je rekla gospodu.

»Za boga! Če niste vi, pa stanuje v hiši. Pokličite jo, prosim vas, hitro!« je odvrnil gospod, čigar gospa se je jela zvijati v porodnih bolečinah.

»V zmoti ste, gospod, v moji hiši ne stanuje babica,« je dejala s poudarkom moja žena, kateri je začela že vreti njena huda kri.

»Čemu imate pa tablico na steni, da je v tej hiši diplomirana babica Neža Herkules?«

Te besede je izpregovoril gospod že tudi z jezo in pokazal s prstom na tablico, ki se je bleščala na hišni steni. Moja stara je stopila s stopnic pred hišo in videla obešene na steni kar tri table.

Prva se je glasila: Peregrin Ambros, kovač in živinozdravnik; druga: Neža Herkules izprašana in dipl. babica; in tretja: Glavna zaloga tobaka.

Ko je moja stara vsa strta od sramu opazovala te čudne table, je že zvedel gospod od drugih ljudi, kje stanuje babica in je oddrčal dalje. Jaz sem pa prišel ravno prav, da sem sprejel celo procesijo gostov, katero je vodil vaški kovač Ambros, ter držal pred seboj kakor zastavo mojo tablo. — To vam je bil hinder—handar, da, cela babilonska zmešnjava! Ugibali smo, kdo neki je ponovil zamenjal table. Pa sem se domislil, da so mi zažugali ti salamenski lovci, ko sem jih sprivil na zrak, da mi bodo preskrbeli za gasileko prireditev za tako zabavo, da jo bom še dolgo pomnil. Vrag jih naj vzame vse skupaj! Ampak moja »stara« piha še danes in ne da Bog, da bi ji osvežil njen spomin z babico, ali z glavno trafiko, še manj pa s kovačem! Od tega dogodka dalje ne more videti nobenega lovca, še manj pa blagoslovljeno žensko. In jaz revež moram prestatiti poleg nje Tantalove muke, ki bi jih najrajši naprtil vsem lovcom skupaj. Nekdaj sem čul starega profesorja, ki je dejal, da je žena dar božji, ali baba da je pa hudič. Je tmel mož prav!«

»Živio Miklavž!«, »Živele Ksantipe!«, »Živele babice!«, »Živele trafike in kovači!« je zaorilo iz zbora lovcev za zaključek Miklavževemu pripovedovanju.

Ali Miklavž se je samo zlobno nasmešnil in dejal s posmehljivim glasom:

»O, to pa to! Le hodite tako vpiti k moji stari, pa boste dobili iz njene glavne zaloge tak tobak, da ga boste imeli dosti v glavi in nosu za vse življenje! Kdor ima korajžjo naj le poskusi, toda rečem že od vsega početka, da mene ne bo zraven pri tem podjetju.

In sredi šume poleg kadečega se ognja je zadonela iz raskavih grl neubrana pesem:

Kranjski fantje mi smo mi,
Smo sami mladi jagerčki...

Ko je izzvenela enoglasna kolikor toliko ubrana pesem lovskih kontrabasistov, — čudno da se najde med lovci le redko kak tenorist, — je miniral večni brakir Francelj nekaj, česar pa ostali niso mogli razumeti. — Šele na ponovno vprašanje, kaj mu ni po volji, je odvrnil, da to vendar ne gre, da bi se drli lovci sredi lovišča, kakor jesiharji in da je že bolje, če ima lovec za petje boljšo roko kakor za grlo.

Okrog ognja se je sukal tudi brakir Miha. To vam je bil lovec, ki je bil namazan z vsemi lovskimi vrtilinami in slabostmi. Najbolj je bil ponosen na svoj rog, katerega ni odložil niti ob opoldanskem počitku. Hudomušni lovec so mu očitali, da mu visi še ponoči preko rame in da mož budi svojo »ta staro« s traa — tutututut... Naproti se je pa njegova žena jezila, da še v spanju kriči in kliče skupaj Tucinke, ške, spijone in drugo pesjad z glasnim: »Oj tatata! Taaaa! Taaaa!«

Dragi bralci! Ko bi vi poznali in videli brakirja Miho! To vam je, na kratko povedano, bolj prilitkava postava, s krojaškimi prsmi in dretastimi nogami. Toda poleg vsega tega ima možiček strašen glas, boječ pogled in pa grlo odnoso požiralnik brez dna, — kakor ciganska bisaga. Skozi tako grlo zmuznejo z lahkoto za duceate oseb odmerjene količine papice in pupice. Ljudje ga nimajo kdovekaj radi, zato, ker mož sovraži človeški rod. Zato je velik prijatelj vseh živali. Menda ga poznajo vsi psi iz celega okraja. Od matere narave z vsemi vrtilinami brakirja obdaran, je bil Miha v svojem poslu neugnan mojster. Če bi si iznašla zajček in lisica še tako skrit kotiček, Miha ga je gotovo iztaknil in poslal dolgočuha in tetko na neprosto voljen sprehod, kateremu je sledila lovskim ušesom tako priljubljena godba bevskačojih cuckov.

(Dalje.)

V SUŽENJSTVU

ŽENA

»Samo enkrat sem bila v delavskih kočah,« jo je živčno prekinila Hestera, »pa sem videla stvari, da sem bila bolna. Nehote sem morala pomisliti, da je Markhamovo bogastvo s krvjo kupljeno — pa sem bele kože. Kaj potem morajo misliti črnci! — A ko sem govorila o tem z Amb... z gospodom Markhamom, se mi je smejal in dejal, da tudi jaz že spadam med »črne apostole«. Naglo je utihnila. Ob tej besedi se je spomnila Lyddona. »Prav za prav, čemu pričakujemo pomoči ravno s Fer Munta« je zamrmrala. »Joyous Gard je vendar mnogo bliže... Na Joyous Gard pojdem,« je dejala glasno.

»Tu ostanite, Hestera,« je moledevala Filipa. »Ne pustite naju samih... Če se kaj zgodi?« »Nič se ne more zgoditi,« jo je zavrnila Hestera. »V pol ure sem tam. Če bi se zakasnila, smatrajte to za dober znak.«

Napila se je še, nato pa se je podala na pot. Tudi tokrat je prišla z zadnje strani do hiše. Nobeno okno ni bilo svetlo. Šla je h kuhinjskim vratom, da bi najprej tam potrkala.

Kolibe sužnjev so bile oddaljene kake pol milje od hiše. Če bi bila prišla Hestera le malo prej, bi lahko prisostvovala službi božji, ki jo je bil kakor vsako sredo opravil metodistični duhovnik. Na Lyddonovem posestvu je vladal popoln mir. Ko so se sužnji po pridigi vrnili v svoje kolibe, ki so bile večje, udobnejše in bolj snažne kakor kjer koli na Bartumi, je svečenik začel pogovor z vdanim Lyddonovim paznikom Levelinom.

»Gospoda Lyddona ni doma?« ga je vprašal.

»Ne. Včeraj zjutraj je odrinil na morje in se vrne šele čez tri ali štiri dni. Vsa odgovornost leži na meni... in to ni malenkost v teh težkih dneh. Vam je znano kaj natančnejšega o Watersheadu?«

Starec je odkimal. »Med menoj in Watersheadom so porušeni vsi mostovi.«

»Jo Bever je pravil, da je bilo sinoči nebo nad Watersheadom vse rdeče. Hotel je iti pogledat, pa ga nisem pustil. Njegova dolžnost je, da ostane tu, vsaj dokler ne pride gospod Lyddon.«

»Prav nič se ne bi čudil, če bi bil Watershead požgan. Morda bi pa vendarle morali iti pomagat. Jaz bom med potjo vsekakor pogledal tja.«

»A bodite previdni!« mu je zabičal Levelin. Skrbno je nato zaklenil vsa vrata, dočim je pridigar zajahal svojega oslička in odjezdil proti Watersheadu, od tam pa proti St. Agnese, da bi alarmiral mesto o nesreči.

St. Agnese je bil že alarmiran. Takole je bartumski kronist popisal dogodke iz l. 1775: »Ta upor je presegal prejšnje vstaje tako po spretni organizaciji kakor po splošnih grozodejstvih. V nekaterih krajih otoka je trajala vstaja celih dvanajst dni...«

Vendar je bilo posameznim plantažam prizanešeno. Med temi je bilo tudi Lyddonovo posestvo. Toda to so bile izjeme. Hestera, ki je nezadržano tolkla po kuhinjskih vratih in zaman čakala, da ji bodo odprli, je bila prepričana, da je doletela tudi Bruce enaka usoda, dasi se je zdelo, da je hiša nedotaknjena.

Obšla je vso hišo, potrkala na vsaka vrata, skušala odpreti vsako okno, ki ga je dosegla, pa vse je bilo zaprto in zaklenjeno. Besna, razočarana se je naposled obrnila in zapustila Joyous Gard. Ko je prispela v skrivališče, je bila do smrti utrujena, lačna in skoro brez slehernega upanja.

Obe ženski sta bedeli. Ko jima je Hestera potrta pripovedovala, da ni ničesar dosegla, je Filipa vzklila: »Ah, kaj za to! Glavno je, da ste zopet tu!« Med Hesterino odsotnostjo se je bilo zgodilo nekaj, kar je navdajalo Filipo z grozo: Zdelo se je, da je bilo vse to razburjanje prenaporno za Konstanco. V njeni glavi ni bilo več vse v redu. Ko je Hestera pripovedovala, da je Joyous Gard docela zapuščen, ji je stara gospa segla v besedo: »Go-

tovo so se šli vsi veseliti v Watershead. Se bodo že še kesali! Moj oče je strog mož. Tudi do mene je neizprosni. Na kolenih sem ga prosila, da bi se smela poročiti z Alfredom...«

Noč je bila neskončno dolga. Hesteri se je zdelo, da vse njeno dosedanje življenje ni bilo tako dolgo kakor ta noč, ki jo je prebedela v svoji premočeni obleki, tresoča se od mraza. Ko se je naposled zdanilo, jim je znova vstalo v srcih upanje. Končno se je začel šele drugi dan. Če je Ambrož včeraj dobil poročilo o vstaji, je imel do večera gotovo dovolj dela, da je dobil ljudi, s katerimi jim bo prihitel na pomoč. Bilo je nesmiselno zoperstavljati se črnemu krdeču brez zadostne pomoči. Danes pa zagotovo pride.

Ko so ponovno preiskale košaro, so našle v njej še nekaj drobtin kruha in mesa.

Ves dan je bila Hestera na straži, ko pa se je jelo mračiti in pomoči od nikoder ni bilo, se je obupana vrnila k obema ženskama. Filipa je pobirala poslednje drobtine iz košare. »Grlo imam vse ranjeno...« je tožila. »Komaj požiram... Vse kosti me bolijo. Hotela bi biti mrtva.«

»Ni še vse izgubljeno,« jo je bodrila Hestera. »Tudi če pride pomoč šele jutri, nas bodo našli še žive.«

»Kdo pa naj pride???« je zakričala Konstancia. »Ambrož je mrtav. Vsi ljudje so mrtvi. Same smo ostale na svetu.«

Trgovorila je bila misel, ki je mučila tudi Filipo in Hestero. Če je to res? Če so dobili črnci popolno nadoblast nad otokom?...

Ambrož... Ambrož bi pač na vsak način prišel, če bi bil živ,« je dejala Filipa. Hesteri je ležalo na jeziku, da je Ambrož najbrže mrtav, da pa so še drugi ljudje, ki jim bodo prišli pomagat. A ni spravila preko ustnice te strašne besede. Vstala je. »Zdaj grem,« je dejala. »Če se da dobiti pomoč, jo bom dobila, če ne, pridem nazaj. A ne bojte se, če se bom zamudila. Dokler je svetlo, se bom morala skrivati.«

Ko je hitela po bregu navzdol, je mislila na Filipo, ki ji je prigovarjala, naj bo pogumna, sama na se je zavedala, da se je loteva strah in malodušnost. Spomnila se je starega pridigarja iz Ipswicha. In v stiski te ure so ji ustnice šenevale prvo molitev v življenju: »O Bog... dai mi moči... Dai, da najdem Ambroža... O Bog... pomagaj... pomagaj mi...«

ŠESTNAJSTO POGLAVJE

V poznem popoldnevu istega dne je Bruce pristal s čolnom v majhnem zalivu, se izkrcal in krenil po ozki stezi proti mestu. Ko je prišel na cesto, je presenečen obstal. Dva črnca sta ležala pred njim na tleh. Bila sta mrtva. Pobjoj? A kako to, da ju niso odstranili, marveč so ju pustili ležati na cesti? Sklonil se je nad trupla in opazil, da imata glavi preluknjani od krogel.

Pogledal je okrog sebe. Zdaj šele je opazil, da je cesta neobičajno prazna. Nato je zagledal tu pa tam razbito okno, neko prodajalno, ki jo je ogenj razdejal. Nekaj belih, oboroženih mož je prišlo izza oga. Eden izmed njih je menda poznal Lyddona, ker je obstal in ga poklical po imenu.

»Kaj se je zgodilo?« je vprašal Lyddon.

»Sužnji so se uprli!« je odvrnil možakar. »Kako pa je z vami?«

»Nimam pojma... ta hip se vračam domov.«

»Bojim se, da boste našli le klavrne ostanke. V ponedeljek zvečer se je začel ples. Zdi se, da je zdaj končan, a dokler je trajal, ni bilo nič kaj prijetno. Osem trgovin je do tal pogorelo in sam Bog ve, koliko ljudi je prišlo ob življenje.«

Možakarji so odšli in Lyddon je stekel k hlevu, kjer ga je čakal konj. Lastnik konjušnice Miles mu je vzradoščen prihitel naproti.

Polzvedoval je, ali so uporniki prizanegli Joyous Gardu.

»Ničesar ne vem. Nisem bil doma.«

»No, upam, da je pri vas boljše kakor pri vaših sosedih — ti bi bili morali preje misliti na to.«

»Watershead?« je prestrašen vzklilni Bruce.

»Da. Pa Fer Munt tudi. Stari metodist je prišel včeraj z novicami. Čakajte — zdaj se spominjam: pravil je, da je pri vas vse v redu!«

»Hitro konja!« je nestrpno zaklical Lyddon.

Čeprav se je bilo medtem znočilo, je na vso moč priganjal žival. Na ovinku ne daleč od Watersheada je zavil s ceste in tako zgrešil Hestero, ki je le nekaj minut pozneje prišla mimo.

Ko je prispel na Joyous Gard, je v največji naglici razjahal in pohitel k pazniku Levelinu.

»Gospod Bruce!« je vzklilni paznik, ko ga je zagledal. »Veseli me, da ste tu! A nikar ne glejte tako prestrašeno — pri nas je vse v redu!«

»Da, pri nas — to že vem! Kako pa je z Watersheadom?«

»Sužnji so vse požgali.«

»Ali ve kdo kaj o Markhamovih?« mu je segel Bruce v besedo.

»Ambrož je v St. Agnese. Ženske so bile same doma, ko se je to zgodilo... najbrže so vse mrtve.«

»Pogledat moramo. Tudi če tvegamo življenje!«

Ambrož, ki se je nahajal pri Kynu, je bil drugačnih misli. Računal je, da bi pomenilo samomor, podajati se z manj kakor dvajsetimi možmi proti črncem. Ali ni mogoče pridobiti vojakov, da bi šli z nami?« je spraševal. V ostalem pa čutil, da je mati mrtva — Watersheada pa mi ni prav nič mar.«

Dva dni nepretrgoma so se bili črnci mastili s svinjetino. Spanje in jed — to jim je bilo zdaj edino v mislih. Ko je po nesreči padel njihov črni vodja, se je upor kmalu polegel. Bruce in njegova dva pomagača so jezdeci proti Watersheadu divje kričali in streljali, da bi zavedli črnce v zmoč, češ da se jim bliža dobro oborožena premoč. Eden izmed črncev je sicer na slepo ustrelil proti njim in zadel Lyddona v ramo, pa ni imel poguma, da bi znova napolnil puško. In dočim se je bila večina upornikov poskrila za ruševinami ali v svojih kolibah, se je Delija pokazala prišlecem in jim začela vneto zatrjevati, da so jo bili uporniki ujeli.

»Povejte brž, kaj se je zgodilo z vašimi gospodarji!«

Delija je začela vzdihovati: »O moje uboge gospe... ubogi otrok... jaz mislim, vsi biti v nebesih...«

»Nič praznega gobezdanja! Vedeti hočem natanko, kako se je vse odigralo... ali so imele gospe sploh kakšno možnost za beg.«

Delija je na vso moč zatrjevala, da se je vdala šele po ostri borbi, zelo verjetno je, da so gospe slišale njeno klicanje na pomoč, ga smatrale za opomin in verjetno pobegnile kam na varno.

Bruce in njegovi ljudje so še enkrat oddali salvo strelcev, nato pa so začeli temeljito raziskovati.

Ženski ob izviru sta zaslišali streljanje. Filipa je pohitela na plano in prisluškovala. To je brez dvoma Ambrož! O, ko bi bila zdaj Hestera tu, ona bi že vedela, kaj pomeni to streljanje... Mesto tega pa sem sama z napol znorelo starko in dojenčkom v naročju... je mislila bridko.

Čez nekaj časa je Filipa zaslišala klicanje, ki se je ponavljalo. Bilo je, kakor da človek, ki je klical, pričakuje odziva. Potem je zagledala luči, ki so se premikale sem in tje. Pomislila je, da so nemara to prijatelji, ki bodo odšli, če se ne oglasi. Zbrala je ves svoj pogum in se sklenila splaziti bliže, da bi natančneje presodila položaj. V trdi temi je tipala po strmini navzdol, dokler ni nenadoma razločila klicanja:

»Hester! Hester Roon!«

(Dalje)

Kaj moramo vedeti o jajcu?

svetle kurje jajce tehta približno 50 g od te teže odpade 12 % (6 g) na lupino 55 % (28 g) na beljak in 33 % (17 g) na rumenjaki

V nasprotju s 50 g težkim kurjim jajcem tehta gosje povprečno 150 g, račje 70 g, približno jajce 22 in pol grama, galebovo pa 150 g

V kurjem jajcu

je 6 g beljakovine in 1/2 g maščob ter 36 g vode, dalje še 0,3 g ogljikovih hidratov in 0,1 g kuhinjske soli. Maščoba je v rumenjaku. Rumensk vsebuje tudi vse železo v jajcu. V 100 g rumenjaka je 0,024 grama železne soli, v enaki teži beljaka pa edva eno šestino (0,004 g). Rumensk vsebuje približno eno četrtino do eno tretjino tiste množice krvi, ki jo nahajamo v isti količini govejega mesa.

Gorilna vrednost jajca je 75 kalorij.

Od teh odpade 17 kalorij na beljak in 59 kalorij na rumenjak. Rumensk je več kakor trikrat redilnejši od beljaka.

Medicina uči, da potrebuje odrasel človek pri ležanju v postelji dnevno hrano od 1800 do 2000 kilorij. Če živi v sobi se ta potreba zviša na 2100 do 2400 kilorij, pri navadnem delu poskoči na 2400 do 3400 kilorij, pri posebno težkem delu pa celo na 4000 do 6000 kilorij.

Ker ima kurje jajce po toplotnih enotah v sebi 75 kalorij, bi moral človek, ki bi (teoretično vzeto) živel samo od jajc, porabiti, da bi zadostil kaloričnim zahtevam od 1800 do 4000 kilorij dnevno vsak dan 24 do 53 jajc. Toda nad deset jajc v 24 urah ne prenese nihče in še toliko le izjemoma.

Krasna žena je mirno, brez prevelikega šuma zapadla v roke kavalirjev. Laki je zbrani gospodi naznanil, da je večerja pripravljena.

Ponosno kakor kraljica je grofica zasedla svoje mesto, častni prostor. Ves čas jedi je strmel general Ostojevski v lice krasne sosedice. Zmajskemu, ki ga je večkrat nagovoril je raztreseno odgovarjal samo z da ali ne. Temu se je zdelo prenemarno, zato se je rajši obrnil k svoji sosedici.

Ni mogoče, je mislil sam pri sebi general Ostojevski, da bi bila to ona, moja velika mladostna ljubezen! Nikoli! Pa vendar, če pogledam njen vrat, njene globoke temne oči?! Njena usta me spominjajo nje. Toda ona je mrtva. Izgubila se je v svetu! Nikoli ni nihče več slišal o njej. Toda to čelo, te oči, ta premili obrazek! Da, to je nji, ali mati, ali ona sama! Pa saj bi hči ne mogla biti tako stara. Petnajst let je od tistega Silvestrovega večera! Njena hči bi jih imela največ štirinajst! Ona pa jih ima trinajst! Toda, — to je grofica velike Francije, Beatrice Morelova. Toda njen obraz, njene oči! ... Iz zamišljenosti ga je zbudil Zmajski. Res, vsi so že odhajali v dvorano k plesu.

Edina prilika, da jo spoznam! Na plesu! — je spreletelo možgane Ostojevskega. Vstal je in šel za drugimi v dvorano. Neka debelušna dama je skušala zaplesti Ostojevskega v pogovor. Toda, ko je videla, da ima druge misli, da ji sploh ne odgovarja in je ne posluša, je užaljeno umolknila. Z Majskim je Ostojevski sedel v prekrasno, z dragoceno tkanino prevlečeno naslonjačo. Nekd služka jima je ponudil na zlatem pladnju izbrane cigarete. General je segel po njih. Zmajski se mu je zasmejal: »Ali te južna pokrajina spravlja v tako raztresenost? Nikoli nisi kadil, zdaj pa jemlješ cigareto? Povem ti. Saša, da je tvoje obnašanje vzbudilo začudenje že pri nekaterih gostih.«

Ostojevski je narahlo stresel z glavo in rekel: »Se spominjaš, Sergej, najmlajših mladih let? Še veš, kako sem se nad vami podporniki vedno jezil ter vam pravil, da ste nemarni, ker se vam

Če bi hotel samo potrebi po beljakovinah zadostiti s porabo jajc (maščobe in ogljikove hidrate pa bi dala druga živila), bi moral porabiti 19 do 20 beljakov na dan. Po neki drugi zdravniški trditvi pa bi zadostovalo že 7 jajc.

Vse te številke so le teoretična igranka. Dejstvo je in ostane da je

kurje jajce zelo važno, dragoceno hranilo,

bodisi da ga uživamo samega ali da ga pridajamo drugi hrani (močnatim jedem, salatam, mesnim jedem, omakam itd.).

Približno eno in isto je tudi, v kakšni obliki jemo jajce. Jajce je dobro v vsaki obliki, surovo, mehko ali kuhano. Če je trdo kuhano moramo paziti samo na to, da ga dobro zmeljemo z zobmi, tako da pro-

dre sok za prebavljanje od vseh strani do njegovih delcev. Sicer imamo lahko težave v prebavi

Tudi otroci lahko uživajo jajca brez skrbi,

paziti je treba samo na to, da jih jedo zmerno. V drugem letu življenja, ko začne otrokom rasti zobje, so jim jajca kaj hvaležna hrana. Hranimo jih izprva samo z rumenjaki, ki ga ubijemo, v mleku ali na juhi. Pozneje jih hranimo z mehko kuhanimi jajci. Če so otroci voljni uživati jajca brez dodatka soli, je to popolnoma v redu. Trenutno pa ustreza smotrom medicine da ne navajamo k potrebi po soli. Sol je v mnogih pogledih nepotrebna ali vsaj odvečna.

Pri nekaterih otrokih povzroča uživanje jajc nekatere izpuščaje. Kadar to opazimo moramo jajčno prehrano ustaviti in počakati nekaj časa, nemara leto dni. Dobro je, če se držimo načela, naj otroci ne porabijo več kakor eno ali dve jajci na dan. Pa tudi odrasli naj se z jajci ne preveč obremenjujejo, da jim ne upre želodec.

Deset milijonov kilogramov sladkovodnih rib

nalove vsako leto ob ustju Donave — Rumunski kmetje pokupijo največ teh rib

O Donavi se vsako leto mnogo govori in sicer v zvezi z običajnimi pomladnimi poplavam. Donava pa ljudem ni vedno sovražna, čeprav so jo morali piloti celo bombardirati, da so razbili led na nji. Ta najdaljša evropska reka prinaša ljudem tudi mnogo koristi. Po nji gre mnogo prometa, poleg tega je pa znana po bogastvu rib, ki so za mnoge prebivalce krajev na obeh bregovih naravnost življenjskega pomena. Ribje bogastvo Donave je posebno veliko ob njenem izlivu, kjer se razdeli reka v več rokavov in kjer so prostrana močvirja, iz katerih dobivajo ribe obilo hrane.

Prostrana ravnina ob izlivu Donave

ni samo pravi ptičji raj, temveč igra v prehrani Rumunije izredno važno vlogo. Tu je namreč največja sladkovodna »ribarnica« Rumunije in vse

jugovzhodne Evrope vobče. Čeprav je pretežna večina prostrane ravnine poraščena s trstjem; nalove tu letno povprečno 10.000.000 rib in sicer večinoma donavskih slanikov, jesetrov, somov in karpov. Glavni ribolovni kraj ni ustje Donave, temveč jezera južno od rokava sv. Jurija. Tu je Razimsko jezero z mnogimi stranskimi jezerci, ki imajo na mnogih krajih neposredno zvezo z morjem. Voda v teh jezerih pa ni slana, ker jo črpajo iz Donave. Dočim žive prve tri vrste rib pretežno v ustju Donave, so karpi doma v jezerih. Čudno se sliši, pa je vendar res, da je glavni odjemalec donavskih rib, rumunski kmet, ki jih je nasoljene ali posušene kot dodatek k svoji mamaligi, znani rumunski narodni jedi. Seveda gre mnogo rib po Donavi gori tudi v druge države, zlasti v Nemčijo. Izvoz rumunskih rib v Nemčijo se bo letos še povečal. V Poplini se vsako jesen

Nekatere večje in močne ribe se bore na življenje in smrt

škornji niso dovolj svetili? Se spominjaš, kako mi je nekdo zabrusil: »Major, Vi ste zaljubljeni!« Bil sem resnično zaljubljen. Toda zakaj ti to pripovedujem? Ali želiš slišati zgodbo moje mladostne ljubezni?

Zmajski je molče priklimal: »Toda, Saša, kaj se zaradi tega nisi poročil z Anjuško?«

»Da. Torej, bil sem zaljubljen. Povest je dolga; dvomim, da se ti bo ljubilo poslušati.«

»Le pripoveduj!«

2.

»Na Silvestrov večer pred petnajstimi leti, sem bil z oficirji svojega poika v kazini. Ko je bila ura dvanajst, sem šel z dvema poročnikoma čestitat staremu generalu. On me je nato predstavil svoji lepi mladi hčerki, Olgi. Bila je krasna pri svojih osemnajstih letih. Njene oči so me očarale. Prosila me je, da bi jo spremljal nekoliko na teraso, da se navžije svežega zraka. Vzela je svoj kožušek ter se s poljubom poslovila od očeta. Moj Bog, kako srečen je on, ker mu tako lepo dete pritiska svoje mehke, lepe ustnice na njegovo lice. O, ko bi bil tudi jaz kedaj tako srečen družinski oče! ... Bila je že pri vratih. Stekel sem za njo. Kako prijeten zrak je bil na terasi! Dim in duh alkohola v dvorani me je spravljal v glavobol. Zato nisem male spremljevalke dovolj zabaval. Rekla mi je: »Oh, ali ste dolgočasni!« Postal me je sram. Potrudil sem se, da sem jo razvedril.

Bil je lep zimski večer. Nebo je bilo jasno, niti oblaka na njem. V zvezdnem stju se je moje srce oklenilo tega dekleta. Nikoli si nisem predstavljaj, da je ljubezen tako močna in da se pojavi kar na mah.

V veliki dvorani je odbila ura eno. Že celo uro sem s tem prelepim cvetom tu v mrzli zimski noči! Še nič nisem povedal duhovitega. Ona pa je bila dobre volje. Prijetno sva se šalila. Toda kako hitro je tekla čas! Oče jo je poklical. Šepetaje sem jo pri odhodu prosil, naj pride v nedeljo

v gledališče. Priklimala je in sramežljivo zardela. Moj povejnik me je nekam čudno gledal. Njegove oči so nemo izpraševale: »Kaj si storil temu plahemu dekletu, da je tako zardela?« Poslovil sem se. Dolg pogled, ki mi ga je Olga vrgla, je moje srce vzradostilo. Ona me rada vidi! To mi je presnilo možgane. Poslovil sem se hitro od prijateljev ter jim kratko voščil še enkrat srečno novo leto.

V nedeljo sem hodil že ob petih pred gledališčem, da bi ne zamudil nje. Rekla je, da bo vzela s seboj še prijateljico Marijo. Je treba tej ženski, da se vmešava v najino skrivnost?!

Naposled je generalova kočija res obstala pred gledališkim vhodom. Olga mi je z nasmeškom in pomembnim pogledom segla v roko. Nato mi je predstavila svojo prijateljico: »Poslala sem vam že listič, kjer sem vam naznanila, da bom pripeljala s seboj Marijo Petrovno. Upam, da se bosta dobro razumela!« Očarljivo me je pogledala. Mislim, sem si: jezik res govori tako, a srce misli drugače!

Bilo mi je naenkrat vroče. Zadrege se nisem mogel otresti. Ko je bil na odru posebno zanimiv prizor, se je Olga sklonila nazaj: »Pogledajte nekoliko, Ostojevski!« Pri tem so se njeni krasni lasje dotaknili mojega lica. Poljubil sem jih. Ona tega ni opazila. Počasi se je spet spomnila, da je na odru posebna zanimivost. Marijo jo je nekako materinsko opazovala. Toda to črno dekle se mi je zdelo preveč vsiljivo. Večkrat je milostno zadeklamirala: »E, gospod major, ali vam ugaja?« Vedno sem odsekano odgovoril: »Da!« Mar bi me bila vprašala, kaj mi je všeč. Rekel bi bil: zlata Olga! Toda tega ni hotela vedeti. Prehitro se je končalo. Spremlil sem Olgo in Marijo počasi do kočije. Poslovili smo se. Toda v resnici sem stopil h kočiji na kozla. Ko je voz obstal pred Marijino hišo, sem stopil v kočijo. Olga me je veselo presenečena pogledala. Bil sem v tistih časih lep človek, posebno, ker sem bil poln žarečih ljubezni. Ko sva se torej peljala sama naprej, nam je skoraj zaprla pot truma krakajočih vran.

in spomlad zbirajo ogromne jate ptic. Prva ribiška naselbina v Rumuniji pa ni daleč od Popine.

Tu naletiš na prve ribiče, svetlolase fante in dekleta ter bradate moše. To je ena tistih vasi, kjer žive izključno Rusi, ki so se preselili pred 200 leti iz krajev ob Donu v Dobružo. Pobudo za to so jim dali zgolj verski razlogi, še danes so zaključena sekta. Ostali so pri poklicu svojih prednikov, pečajo se z ribolovom in le deloma tudi s kmetijstvom. Ruskih priseljencev je tu nekaj desetisoč in to so glavni ribiči. Naseljeni so v čednih vseh in njihovim hišam se že pozna rumunski vpliv. Ohranili so tudi svoj jezik.

V Jurilovki, največji ribiški naselbini ob Razinskem jezeru,

je zgrajen do morja segajoč več sto metrov dolg nasip. Ob njem stoje v dolgi vrsti ribarnice, kjer spravljajo ribe v zaboje in jih razpošiljajo na vse strani. V ribarnice jih dovažajo s čolni. Ribiči ostanejo večkrat po tri mesece zunaj na morju. Človek kar verjeti ne more, da si upajo ti ljudje v tako majhnih čolnih tako daleč na morje. Toda to so sami krepki, zagoreli mošeje, vajeni gledati vsaki nevarnosti v obraz. Pri njih se dobi navadno tudi kavjar. Tu lahko vidiš, kako se pridobiva ta toll zaželen in tako visoko cenjena delikatesa. Ko odstranijo velike množine drugih ribjih iker, polože kavjar v ledeno mrzlo slano vodo, potem ga pa takoj presejejo skozi sito, da odstranijo iz njega vso nesnago. Ko je to opravljeno, polijejo kavjar znova s slano vodo in ga drugič pastrajo. S tem je priprava končana.

Kaj jedo v Afriki?

Levje meso ni kaj prida, meso od antilop in gazel pa spada med poslastice afriške kuhinje, tako da visoko prekaša našo srno ali jelena. Zelo priljubljeni so domači in divji zajci, katerih meso ima posebno slasten okus zaradi aromatičnih trav, ki se hranijo z njimi.

Posebna delikatesa Afričanov je velika potujoča travniška koblica. Kadar koblice v trumah prilete, jih domačini nabere cele kupe. Potem jim potrgajo glave, krila, noge in zadke, kar ostane, pa oprazijo na žarečem oglju. Potem jih stolčejo v možnarju, posujejo s poprom in soljo in servirajo. V Severni Afriki in Sahari jedo tudi nojevo meso, porabijo pa samo njegova stegna, katerih okus se baje kar ne razlikuje od govedine. Tudi nojeva jajca so prav dobra. Njihova vsebina velja za kakšnih 300 kokošjih jajc. Zelo dobra so mešana ali v omeletah.

Po krokodilovini seže Afričan samo, če nima ničesar drugega za pod zob, kače pa se mu ne studijo — nasprotno, priljubljene so kakor jegulje pri nas. Papiže in afriške golobe jedo kakor vsako drugo afrško perutnino, ki je precej poceni na trgu. Arabci so v jedi izbirnejši od črncev, ki ne zamerjajo ničesar, kar se da

prebaviti. Na trgih v Srednji Afriki pogosto krat prodajajo neke vrste gosenice, ki jim črnici potem na ognju popalijo diake, nato pa jih namoči v rastlinskem maslu in pojedjo.

Cim dalje greš v Afriki na zapad, toliko okusnejši so datlji, ki pa jih Afričani ne jedo oslajene kakor mi, temveč jih uživajo zelene s koščkom surovega masla ali s požirki mastnega mleka hkratu. Kadar gre Afričan v puščavo na pot, vzame nekaj posušenih datljev s seboj. Preden jih užije, jih zdrebi v moko in napravi kepice iz nje. — Zelenjavo prebivalci črnega kontinenta malokdaj jedo, vendar jim ni povsem neznan.

Odlične kakovosti pa je doma pečen kruh iz ječmenove moke, ki ga jedo svežega namočena ga v olje. Včasih pa pečejo kar hkratu s kruhom koščke posušenih kostrunov masla. Kruh pripravljajo tako, da v leseno skledo stresejo toliko pesti moke, kolikor ljudi bo pri jedi, dodanejo poljubno količino soli in vode, in medtem ko se testo gnete, se na kamenju, na poseben način zloženem v podstavek pripravi ogenj iz velblodjega blata. Ko se kamenje razžari, se ogenj in pepel odpihata, nakar se testo razpoloži po podstavku. Na testo se nasuje pepela, pomešanega s peskom, se nato vse skupaj pokrije z novo peščeno plastjo, na nji pa se zakuri ogenj. Po četrtr ure takšne kurjave je kruh pečen in sijajnega okusa.

Dva zajca

(Iz Like.)

Ličan pošlje hlapca Nikolo v mesto in mu dá tri zajce za svojega mestnega prijatelja. Na potu ga sreča tovariš, ki nagovori Nikolo, da spečeta in pojedeta enega zajca. Rečeno, storjeno, Nikola pride v mesto in izroči gospodu dva zajca in pismo od gospodarja.

Gospod prebere pismo in pravi:

»Prinesel si mi dva zajca.«

Nikola ga pogleda in odgovori:

»E dva zajca.«

»Toda tvoj gospodar mi piše, da mi pošlji tri zajce.«

»E, tri zajce,« pravi Nikola.

»Pa tu sta samo dva zajca!«

»E, dva zajca.«

»A morali bi biti trije zajci!«

»E, trije zajci.«

»Slišiš, človek božji, tvoj gospodar mi piše, da mi pošlji tri zajce, ti pa si prinesel samo dva zajca.«

»E, dva zajca.«

Ko je gospod iz mesta videl, da Nikoli ne pride do konca, sede in napiše pismo, v katerem se gospodarju zahvaljuje za prejeto zajca in ga dá Nikoli.

Nikola dene pismo v torbo in gre domov, kjer ga izroči gospodarju. Ta pa je bil pravi Ličan. Prebere pismo, pogleda Nikolo in pravi:

»Slišiš, dal sem ti tri zajce.«

»E, tri zajce,« odgovori Nikola.

drobno mežikale. Mesec je vzšel. Velika svetla obla se je počasi dvignila na nebeški svod. Najini postavi sta metali orjaške sence po skalah in pečevju. Zdaj pa zdaj je potegnil veter. Oba sva strmela v lepoto noči. Nekje nad nama je v vojaških spalnicah zaigral vokal na gitaro. Gotovo kak podčastnik. Pesem, polna ljubezni in hrepenja, se je razlegala iz lin daleč na okrog. Nisem se mogel premagati, da ne bi zapel. Moj glas, ki je bil dokaj zvočen in ga je zdaj še krasila moč ljubezni, je zvenel zmagovito. Z občudovanjem me je gledala. V njenih očeh je spet sijala vdanost in ljubezen. Oni vokal je končal. Začuden je dvignila iz zamaknenosti krasno glavico. Narahlo sem jo poljubil na lepe, opojno dišeče, zlate lase. Njen obraz je dobil še bolj začuden izraz. Toda jaz sem jo hitro poljubil še na začudeno, mehko lice. Nežno se je privila k meni. Bil sem srečen. V moji sobi je ura bila dvanajst. Ko je izzvenel zadnji udarec v ozračju, me je Olga ljubeče pogledala in zašepetala:

»Saša, moje srce te bo ljubilo večno!«

Kakor prisega so zvenele te njene besede. Nato me je sama poljubila. In spet so nekje ob morju zakrakali zlovesči vrani. Takrat me je prešinila bridka misel: nikoli ne bom imel Olge! Že vdrugič me je iz ljubezenske opojnosti predramilo to ostudno krakanje in vreščanje. Morje je togotno zasumelo. Še morje nama ne dovoli, da bi se ljubila! Takrat se je ona domislila, da mora domov. Prosila me je, naj ji posodim konja. Pokimal sem. Šel sem sam v hlev in osedlal močnega rjavca. Vzel sem Olgo v naročje in zdiral v zimsko noč. Nikoli ne pozabim te noči in te poti!

Primerjal sem se pravilnemu princu. Junak, ki je naposled le rešil svojo oboževanko, jezdi zmagoslavno domov. Konj je tekel enakomerno. Zdaj pa zdaj je poskočil. Prehitro se je končala ta pot z ljubljanim tovorom v naročju, midva sama v tišini.

Pršla sva do njenega doma. Prožno se dvignila na vrtno ograjo. V poslednjem trenutku sem jo še enkrat poljubil.

»Tu pa mi piše gospod, da si mu izročil samo dva zajca.«

»E, dva zajca.«

»O, ti lopov, potem si med potjo gotovo enega spekel in pojedel.«

Nikola se posmeje, pokima in pravi:

»To ti ga pogledaj, ugane, kakor bi s puško pomeril. A oni iz mesta je več ko pol ure mučil sebe in mene, pa ni uganil!«

Dva brata sta živela v treh stoletjih

Neko sodišče je zasliševalo 91 let starega moža kot prič. Ko ga je predsednik vprašal, če ima brate in sestre, je mož odgovoril:

— Imel sem samo enega brata, ki je pa umrl že leta 1799.

— Gotovo se motite, priča, — je dejal predsednik smeje. — Hoteli ste reči, da je vaš brat umrl leta 1899.

— Ne, nisem se zmotil. Umrl je leta 1799.

— Ni mogoče, saj to bi bilo nad 140 let!

— In vendar je tako. Moj oče se je oženil, ko mu je bilo 18 let. Eno leto pozneje je bil rojen moj brat, ki je pa že čez 6 mesecev umrl. To je bilo leta 1799. Ker je bila ta čas umrla tudi moja mati, se je moj oče leta 1845 drugič oženil. Leta 1845 sem bil rojen jaz. Tedaj je bil moj brat mrtev že 47 let. Zdaj imamo leto 1941 in je torej minilo od smrti mojega brata že nad 140 let.

Mož je imel prav. To je bil torej izreden primer, da sta živela on in njegov brat v treh stoletjih.

NI PRIŠEL V NOVO LETO

Na Silvestrov večer so se stari pijančki spravili v neko zakotno oštarijo, da počakajo boljše novo leto. Pa je dejal Gašper svojim drugoma Melhijorju in Boltežarju: »Čujta, jaz v novo leto sploh ne bom prišel.«

Tovariša: »Kaj si misliš še pred dvanajsto uro obesiti?«

Gašper je molčal, a tovariša sta začela paziti nanj, da bi v pijanosti res ne napravil kakšnega zlodja.

Nekaj sekund pred polnočjo pa se je Gašper vrgel na tla in se začel valjati po gostilniški sobi.

Tovariša ga gledata in gledata, pa menita: »Kaj za hudiča pa počenjaš, Gašper?«

Gašper: »Ali vama nisem dejal, da ne bom prišel v novo leto. Jaz se bom sedaj v novo leto privaril.«

MICKA

Gospodinja: »Kateri fant hodi neprestano k vam v kuhinjo?«

Kuharica: »Kako ga naj poznam, milostiva, ko pa ima vsakokrat drug obraz.«

Vso pot nisem mogel izreči srčne misli, kajti voz je le prehitro obstal pred generalovim dvorcem. Poslovila sva se z dolgim stiskom roke. Nikoli ne pozabim njenih globokih, temnih oči, iz katerih je sijala vdanost in ljubezen.

3.

Čez dva dni sem dobil obvestilo, da sem premeščen na neko trdnjavo nad Črnim morjem. Nerač sem sprejel premeščenje. Zdaj, ko sem bil pri Olgi tako rekoč na zeleni veji, naj grem tja ob morje sanjariti! Poslovil sem se od generala in se drznil pozdraviti tudi njegovo lepo hčerko. Pri tem je moral pač opaziti v mojih očeh tako čuden sij, da se je sočutno nasmehnil. Ponudil mi je pero in papir, naj napišem nekaj vrstic, ako hočem. Da bi kedaj bil oče ljubezenski sel? Napisal sem ji, da se zelo težko poslavljam, posebno pa še od nje. Segel sem staremu generalu v roko in potem zajezdil svojega konja. Za menoj se je dvignil oblak prahu.

Nekega večera se je pojavil v naši trdnjavi ob morju kakor prikazen — stari general, oče moje Olge. Pozdravil sem ga z vso spoštljivostjo, nakar mi je pojasnil, da ima tu v bližini dvorec, ki ga čisto poseti v zimskem času. »Prej je Olga hotela biti samo v mestu, zdaj se ji pa hoče kar naenkrat dežele,« je hudomušno dejal.

Prvi moj prosti dan je bil ob Novem letu. Nekaj ur sem si dal opravka z obleko in škornji. Sluga mi je rekel, da se svetim kakor sonce.

Toda nisem mogel obiskati generalovih. Nepričakovano dogodek mi je to preprečil. K meni je prišla ona sama, — Olga. Bila je do pet zavita v kožuh. Prišla je vso pot peš. Vesel sem jo poprosil, naj gre z menoj v moje sobe, da se ogreje. Toda ona je hotela videti najprej topove, ki so veličastno moleli svoja črna žrela v zimski večer. Peljal sem jo v prve lline. Z neprikritim občudovanjem je strmela nad litimi železnimi cevmi, ki znajo bruhati železo in ogenj.

Bila je prekrasna zimska noč ob Črnem morju, taka, da ti ostane vedno v spominu. Zvezde so

še celo uro sem stal tam in čakal, da bi videl njo. Še enkrat. In res, pojavila se je njena postava vsa bela ob oknu, pomahala mi je v slovo. Pred vrati sem zaslišal kočijo. Ona je izginila. Vzpodbel sem konja in zdiral v noč. Vso pot so mi delale družbo krakajoče vrane.

4.

Olge nisem potem več videl. Nekega dne sem moral po službenem opravku k svojemu prejšnjemu poveljniku, Olginemu očetu. Z menoj sta bila še dva mlada poročnika. Po končanem službenem opravku smo šli malo v kavarno. Tam sem zapadel v krepilje Mariji. Ni odnehala, dokler me ni spravila k sebi na dom. Poročnika sta šla z menoj. Videl sem, kako se je skušala otresti obeh neprijetnežev, toda jaz sem jo pogledal dovolj zgovorno, da mi je ljubo, če grusta z menoj.

Na domu nas je pogostila s črno kavo. Nato pa so prišli na vrsto likerji in razna težka vina. Bil sem omotičen, dasi sem le malo pil. Pijanost se me je lotevala bolj in bolj. Mar vem, kaj sem blebetal? Vem, da mi je predstavila neko damo, debelo, da se Bog usmilil, kot svojo mamo. Njef pa je rekla, da sem njen ženin. Osuplo sem jo pogledal, toda, da bi oporekal nisem imel več moči. Kaj sem v pijanosti delal, sploh ne vem. Vem le, da so čez nekaj časa prišla neka dekleta, menda tudi vinjena. Bilo je hrupno, razposajeno. Nisem se več zavedal, kaj počenjam.

Drugo jutro sem se znašel na tleh, na vrtu njihove hiše. Zbudil sem oba tovariša, ki sta smrčala nedaleč od mene. Svojo uniformo, ki sem jo čuval kot najdragocenejšo lastnino, sem bil omaževal. Na njej so se poznali vsi mogoči madeži od vina in ne vem še česa. Sram me je bilo, da bi se razjokal. Oba poročnika sta zardela, ko sta ugledala vsak svojo povalkano obleko. Preplezali smo ograjo in tiho izginili. Bilo me je v dno duše sram. Doma smo se brž preoblekli. Pri tem sem opazil, da mi je izginil znak mojega čina in moje garnizije. Omaževal sem svojo uniformo

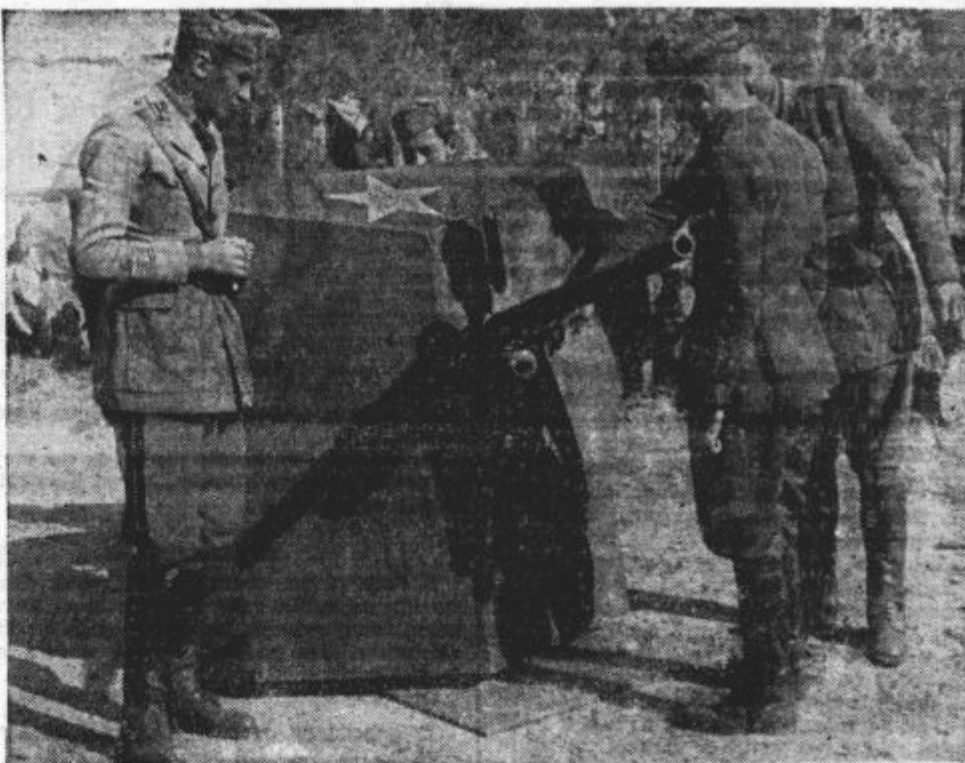
PO SVETU

× **Pijanci med živalmi.** Živali v splošnem nimajo rade alkohola. So pa med njimi izjeme, zlasti če gre za navado, o kateri pravi pregovor, da je železna srajca. Kakor človek, se namreč tudi žival lahko sčasoma privadi uživanju alkoholnih pijač. Tako so imeli nekoč na Bavarskem konja, ki ga je njegov gospodar, prevoznik, naučil popiti vsak dan vrček piva, kakor je bil vajen sam. Konj je bil tako navajen piti pivo, da je ob določenem času že komaj čakal, kdaj pride gospodar s pivom. Podobno so opazovali tudi na praških. V bližini je bila pivovarna in prašiči so se navdušeno valjali po kanalu, napeljanem iz nje. In vsak večer so se težko držali na nogah, večkrat so pa tudi popadali. Bili so namreč vedno pijani. Po kanalu je otekalo iz tovarne neporabno pivo in prašiči so ga navdušeno srkali. V Rimu imajo starega izvoščka, ki še vedno stoji s svojim kljusetom na glavnem kolodvoru Termini. Tudi ta konj je znan kot velik prijatelj pijače. Sleherni dan namreč dobi svoj liter vina.

× **Zobozdravnik, ki ordinira ponoči.** Neki praški zobozdravnik ordinira samo ponoči. Delati začne vsak večer ob sedmih in dela z dvournim presledkom do sedmih zjutraj. In izkazalo se je, da je zadel dobro. Ljudje namreč radi prihajajo v njegovo ordinacijo ponoči. V prvih večernih urah pridejo taki, ki so v svojih poklicih zadržani čez dan in se vračajo domov šele zvečer, pa tudi pacienti, ki prihajajo ponoči, je mnogo. Vzrok bo najbrž v tem, ker je zobobol ponoči navadno hujši kakor čez dan. Priskoda ponoči ne more zaradi hudega zobobla vzdržati v postelji in odhiti k zobozdravniku, da mu izdere zob. Zamisel praškega zdravnika je bila torej posrečena.

× **Zakonska žena po teži.** Cuden običaj se je našel v nekem zapadnoafriškem plemenu. Bole zakonske žene se cenijo tam po teži. Starši odajajo svoje hčere in cene se ravno po teži. Če teže je dekle, tem več dobe starši za njo. Zaradi častihlepih moških tega plemena je, da se za žene čim obilnejše neveste. Po teži se namreč ceni tudi ženino blagostanje. To afriško plemo pozna tudi pregovor, ki naj pove, kako bogat je ta ali oni mož. Pregovor pravi: ta si lahko privoščil več kilogramov težko ženo.

× **Največja cvetlica na svetu** je zajedavka Rafflesia Arnoldi, ki raste na koreninah neke v gozdih Sumatre rastoče ovijalke. Prav za prav je vsa rastlina en sam orjaški cvet, razprostrt po tleh. V premeru ima okoli 1 metra, tehta pa do 5 kg. Razdeljen je v pet ogromnih mesnatih krp, ki imajo na temeljni rdečkasti barvi goste okrogle

Tunjsko bojišče: Ameriški topič, ki so ga zajele italijanske čete

rumenkaste pege. V sredi teh krp je okrogel, veliki skledi podoben obroč, ki drži do 4 litre vode. Če sam pogled na ta prečuden »cvet« ni nič kaj prijeten, ker spominja na kose surovega mesa. Če pa pristopimo bliže, je utisek še slabši, ker od cveta se širi hud smrad po mrhovini. To rastlina sta odkrila l. 1898. raziskovalca Arnold in Raffles. Odtod tudi njeno ime.

× **Ajda sredstvo zoper ogrce.** Že svojčas so Nemci pisali, da se je po mnogoletnih skušnjah izkazala ajda za izvrstno sredstvo zoper ogrce. Dognali so, da ajdovih korenin ogrci ne marajo in da na zemljišču, ki je posejano z ajdo, med katero ni drugih rastlin, poginejo od lakote vsi ogrci, ki so v zemlji. Na Poljskem uporabljajo to sredstvo, da ogrcev očistijo večje ploskve, preden jih pogozdijo. Drevesničarjem bi utegnili ta skušninja posebno prav priti, da bi očistili zemljišča, ki jih nameravajo drugo leto zasaditi z divjaki. V že obstoječe nasade pa bi ne kazalo sejati ajde, ker bi s tem prislili ogrce, da bi še hujše pritisnili na sadno drevje.

× **Pes je postal državni upokojenec.** Neki železniški čuvaj v Bozariji na progi, po kateri vozijo številni brzovlaki, je bil pred nedavnim priča, kako je ob priliki silnega neurja narasla

voda odnesla železniški most, ki je spadal v njegovo nadzorstveno področje. Sprejetela ga je groza, ko je pomislil, kako bo brzovlak, ki bi moral vsak trenutek privoziti, z vso silo zagrmel v naraslo vodovje. Pograbil je svojo čuvajsko svetilko in zastavico, s kakršno železniški čuvaji dajejo znamenja, in odhitel brzovlaku nasproti. Bilo je to ponoči. Nesreča je hotela, da je čuvaj v tem padel čez štrlečo skalo in si izvil obe nogi v gležnjih. Obležal je poleg železniškega tira in si ni mogel na noben način pomagati, saj niti vstati ni mogel več. V največjem sočutju se je sukal okrog njega le njegov zvesti pes, ki ga je vedno spremljal na njegovi poti. Mož si ni znal drugega pomagati, kakor da je obesil čuvajsko svetilko psu v gobec ter mu brž dopovedal, da grozi bližajočemu se brzovlaku velika nevarnost in da bi bilo zato edina rešitev, če steče kar on namesto njega vlaku nasproti in ga s svetilko opozori na to nevarnost. Čez nekaj minut je vlak že pridrvel, a čuda, v hipu so zavile zavore in vlak je obstal. Vlakovodja, ki je brž skočil z lokomotive, da bi se prepričal, kaj je, je zagledal pred seboj le psa, ki je še vedno mahal s svetilko v gobcu sem in tja.

takrat prvič in zadnjič v življenju. Še sedaj, po tolikih letih, se tega greha kesam.

Nesreča nikoli ne pride sama! Poleg skrunitve uniforme me je zadelo še hujše gorje: Olga me je zapustila. Čez nekaj dni sem dobil njeno pismo, ki je obsegalo le eno vrstico: »Odhajam! Puščaj vas Marijo!« Brez podpisa.

Začel sem zanemarjati službo. General sam mi je prinesel zadnje sporočilo o Olet. Z menoj je šlo vedno bolj navzdol.

5.

Prišel sem pred vojaško sodišče. Bil sem obtožen mnogih grehov, ki pa vsi tudi niso bili moji. Poznali so me za krivega in mi vzeli čin. Postal sem navaden vojak. Čez tri mesece bi potekla moja služba in preostala mi bo le ena pot — krogla v glavo.

Nekaj tednov po tem dogodku se je približala trdnjavi ob Črnem morju neznana sovražna ladja. Kaj počenja tod? Začela nas je obstreljevati z granatami. Ah, vojna! Stopil sem k topu. Odriem službujočega vojaka. Lastnoročno nabijem top. Streljam kakor obseden. Nisem se zmenil za izstrelke, ki so blizu mene udarjali ob stene. Meril sem na daljo. Večkrat sem zadel na krov. Toda sovražnik je še vedno streljal. Naposled so se vsi naši topničarji umaknili v skrivališča in naša trdnjava je bila skoraj na milost in nemilost izročena trdovratnemu sovražniku. Edini jaz sem še ostal. Brezupna je bila moja obramba. Že sem se hotel tudi jaz umakniti, toda spomnil sem se one noči, ko je bila pri meni Olga. Prav pri tem topu sva stala. Kako je občudovala ljudi, ki umejo ravnanje z železnim orjakom. Torej sem jaz zdaj oni občudovani človek! Streljal sem. Končno so se umaknili še oni, ki so mi podajali granate. Prvi naskakovalci so bili že pod obzidjem. Poslednji se nabil top in prižgal. Slušal sem le krik napadalcev, ki so se umikali. Bradat vojščak je iztegnil proti meni roko, tisti mah se je zablistalo in izgubil sem zavest...

Ko sem se čez čas zbudil v bolnišnici sem zve-

del, da je car lastnoročno podpisal oprostitev in spet sem dobil svoj čin. Toda nisem imel volje do življenja. Okreval sem le počasi. Olgini oči me je večkrat obiskal v bolnici. Tisto trdnjavo, ki sem jo rešil pred sovražnikom s tem, da sem potopil napadajočo ladjo, so krstili po meni.

Ko sem ozdravel, sem šel k poveljniku, staremu polkovniku ter ga prosil za premestitev na bojišče. Bil sem takoj premeščen. In tu sem se po dolgih letih zopet srečal s teboj. Od tod dalje veš sam, kako sem na bojišču zaničeval življenje in zato dosegel generalsko čast...

6.

Zmajski je gledal v tla. Odplesali so prvi valček. Ostojevski se je zbudil iz zamaknjenosti v svojo preteklost. Zmajski ga je tiho vpraševal: »Kdo ve, če ni tvoja Olga — ta lepa grofica?« Saša mu je samo pokimal in odšel.

Pridružil se je grofici. Ona mu je odgovarjala vljudno, toda vzvišeno, kakor pač vsaka lepa ženska odgovarja svojemu častilcu. Skriti orkester je zaigral. General Ostojevski jo je prosil za ples.

Nekaj časa sta se molče zibala po ritmu muzike. Ostojevski je naposled prišel: »Grofica, vedel sem, da imajo Francozi lepe žene, toda tako lepih, kakršni ste vi, ne!« Ona je smehljaje se odgovorila: »Nisem niti tako lepa, niti nisem Francozinja. Poročila sem se s človekom, ki so ga ubili, ko sva se peljala od poroke. Tako mi je zapustil denar in grofovski naslov. Toda moja domovina so širna polja, neskončna ravan!«

Ostojevskemu se je skrčilo srce. Da, to mora biti ona. Mirno je nadaljeval: »Toda, ali bi se hoteli še kedaj vrniti tja v najino domovino?«

Beatrice Morellova je začudeno pogledala: »Saj res, vi ste doma iz moje dežele.«

»Da, grofica, tudi moja dežela so polja, pokrita z nešteti zlatimi klasi.«

Beatrice je nadaljevala: »Ne bi si želela vrniti se ponovno v domovino, čeprav jo toliko ljubim in čeprav ležita v svojem poslednjem domu tam

moja dobra oče in mati. Toda tam bi me pot vodila mimo ljudi, s katerimi se ne bi hotela srečati!«

Ostojevskemu je zadrhtelo srce. Da, ona! Šepetaje je vzkliknil: »Olga!«

V to besedo je položil vse svoje upanje in hrepenenje. Ona pa ga je samo dolgo in otožno pogledala. Ne da bi se prav zavedla, sta se znašla spet — na terasi.

Bila je lepa noč. Mesec je svetlo obsijal dvoje ljubečih se src.

»Niste nikoli poročili Marije, nikoli?« Srečno ji je odkimal: »Nobene druge!«

»Ste me ljubili in me niste varali z Marijo? Tukaj imam znak vaše garnizije in vašega čina, ki ste ga pozabili pri Mariji!«

Šepetaje ji je razložil Marijino ukano.

V njenih temnih očeh je videl vdanost in ljubezen že tretjič. Zvezde so sijale, luna je polnila svoje blede žarke na zemljo. Dva ljubeča človeka, ki sta dotlej trnela, sta srečno objeta v bajni južni noči pozabila na svet. V grmu je zapel slavček svojo visoko pesem o ljubezni.

7.

»Glej, Marko!« je rekel mušketir svojemu dremavemu prijatelju. »Poglej, grofica in general! Videl sem ju. Poglej, koliko nakita ima! In njemu se sveti na ramah zlato. Slušaj? Slavček poje!«

Toda dremavi tovariš ga ni slisal. Iz dvorca in iz vseh zvonikov so zveneli udarci ure, ki je odbila dvanajsto. Mušketir je splezal čez ograjo in zaklical proti terasi: »Srečno novo leto želim, gospoda! Da bi jih dočakali še dvakrat toliko, kakor ste jih že!«

General ga ni razumel. Olga pa je smela svojo briljantno zapestnico, dar svojega prvega moža, ter mu jo vrgla. Mož jo je ročno pobral.

Ko se je čez čas zbudil tudi njegov tovariš Marko, je videl še vedno na terasi dvoje objetih postav. Iz dvorca je prihajalo veselo petje in vriskanje, zunaj se je ljubilo dvoje src in že v tretje je zapel slavček v grmu visoko pesem o ljubezni.

Kmalu mu je položaj postal jasn. Opazil je, da je voda odnesla železniški most in na svoje veliko zadovoljstvo ugotovil, da bi vlak zgrmel v prepad, če ga ne bi rešil tisti zvest pes. Vsa ta zgodba pa je imela še v drugem oziru razvojni konec. Kakor poročajo iz Sofije, je bolgarski prometni minister tega vrlega psa, ki je tako odlično zastopal svojega vestnega gospodarja, imenoval za državnega upokojenca. Sklenjeno je bilo, da bo pes vse življenje dobival hrano od države. Železniški čuvaj, ki je kljub svojim težkim telesnim poškodbam skušal izpolniti svojo dolžnost, pa je prejel visoko denarno nagrado in je takoj tudi napredoval na višjo stopnjo.

X Ena sama cigareta lahko stane 60.000 lejev, kar je nekaj več kot 6000 lir. To vam lahko potrdi neki Otto V. iz Bukarešte, ki je v resnici moral za eno samo cigareto odšteti toliko denarja. Ko je zjutraj šel na vsakodnevno delo, je stopil na tramvaj in si zadovoljno prižgal cigareto. Neki gospod ga je opozoril, da je na tramvaju prepovedano kaditi, on pa mu je odgovoril: »Saj vem, da je to prepovedano, a jaz kadim kadar in kjer kolaj se mi zljubi ter mi nihče ne more tega ubraniti.« Otto V. pa je imel to smolo, da je bil tisti gospod, ki ga je opozoril na prepoved kajenja, policist. Povabil je Ottora s seboj na policijo, kjer so ga kaznovali s tremi dnevi zapora in globo tisoč lejev, za namerak pa je moral plačati celih 60.000 lejev odškodnine za žalitve, ki jih je izrekel na račun tistega policista.

X Opij v velblodovem želodcu. Egiptске carinske oblasti v Kantari so nekoč doznale po zaupnih osebah, da so šle že znatne količine opija čez egiptsko mejo v želodcih velblodov. Takoj so posvetile svojo pozornost karavanam velblodov se je zazdelo sumljivo obmejnim carinskim karavanam in mehaničarja sreča. Ob meji se je ustavila karavana 59 velblodov. Sedem velblodov se zazdelo sumljivih obmejnim carinskim organom že na prvi pogled. Dali so jih zaklati. V njihovih želodcih so odkrili pravcato zalogo opija. V 85 cevkah je bilo opija za 20 kg. Čez nekaj dni se je pojavila ob meji nova karavana 60 velblodov. Pet živali je takoj vzbudilo sum carinikov. Želodci so jih, v želodcih petih velblodov so našli 28 kg opija.

PREVIDNOST JE DOBRA

A: »Zakaj se vedno tako previdno vsedete na stol?«

B: »Veste, jaz moram paziti, da mi moja žena ne podloži svojega klobuka, ker bi ji moral potem kupiti novega...«

IZDALA SE JE

K kotu plesne dvorane sedi mlada dama, vsa zamišljena sama vase. Gospod, njen kavalir, jo nekaj časa opazuje, nato se ji približa in meni: »Milostiva, jaz pa sem uganil, o čem vi sedaj razmišljate.«

Dama (vsa ogorčena): »Sram vas bodi...«

ALKOHOL MU GRE RAD V GLAVO

Narednik (rekrutu): »Ali tebi sploh zleze kakšna pametna v glavo?«

Rekrut: »O, seveda, gospod narednik, žganje se moje glave takoj prime...«

SKRIVNOST

Mlada novoporočenca sta bila na ženitovanjskem potovanju. Ta prilika se je videla mladi ženi najprimernejša, da odkrije svojemu možu neko skrivnost, ki jo je silno pekla.

»Ali boš kaj hudi,« je menila ženica, če ti odkrijem neko skrivnost, ki ti je doslej nisem izdala?«

»Le kar z besedo na dan!« jo je bodril mož. »Veš, veš, moji zobje so vsi narejeni.«
»Nič ne dé!« jo je potolažil mož, »saj je tudi dijamant na zapestnici, ki sem ti jo daroval, narejen — iz stekla...«

SREDSTVO PROTI PIJANCEVANJU

Ko je trgovec Cebula neke noči prav pozno ponoči prikolovratil iz gostilne domov, je videl v svoji vinski ginjenosti doma dve ženi. Tega se je mož tako prestrašil, da se je popolnoma odrekal alkoholu.

PRASIČEK IN GOS

Mož z zabojem pod pazduho je stopil v kupé, sedel in položil zaboj poleg sebe. Polagoma se je izkazalo, da oddaja zaboj zelo krepak duh po kmetijskem gospodarstvu, kajti v zaboji je domoval pristen prašiček.

Starejši ženi, ki je sedela nasproti možu, to ni prišlo, pa se je razburila in pozvala svojega moža, naj odločno nastopi.

Soprog: »Čujte, mož, ali ne veste, da se v vlak ne smejo jemati živali?«

Možak: »Tako? Zakaj pa imate Vi poleg sebe tisto staro gos?«

V KONKURZU

Ona: »Ali bi ne bilo najenostavnejše, da si vzameva življenje. Najinega konkurza ne morem prenašati.«

On: »Potrpi malo! Danes se ne počutim dobro...«

FATALNA POMOTA

V hotelu »Morska kača« so bile oddane vse sobe razen ene. Zaradi tega je nanosel naključje, da sta morali v tej sobi skupno prenočiti zamorka in belka.

Belka je naročila sobarici, naj jo drugo jutro ob osmih gotovo zbudi. Kakor je bilo naroceno, tako se je tudi zgodilo. Belka se je zjutraj hitro oblekla in se v naglici pomotoma napudrala z zamorkinim pudrom. Črnilom, seveda, ter brzo odhitela na kolodvor.

Ker so jo na peronu ljudje tako čudno ogledovali, je vzela iz torbice ogledalo in videia v svojo grozo, da je v obraz popolnoma črna: »Salamska sobarica,« se je razhudila, »zakaj neki gre zbuditi zamorko, mene pa pusti spat!«

UPNIK

Sluga (svojemu osiromašenemu gospodarju): »Pred hišo Vaš čaka neki gospod.«

Gospodar: »Pozovi ga v sobo in mu ponudi stol!«

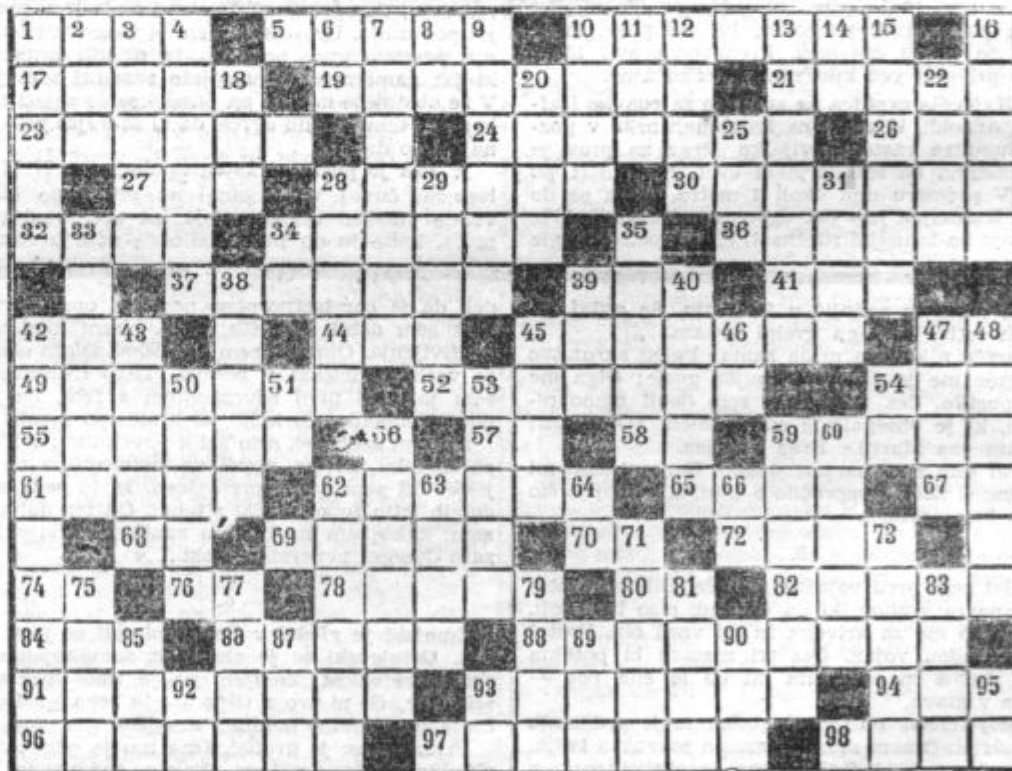
Sluga: »Zal, se on samo s stolom ne zadovolji, nego hoče vse pohištvo...«

Križanka št. 3

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. cerkveno opravilo, 5. predsednik občine, 10. mesto v Medijmuru, 17. cvet družbe, najoljaj del, 19. tuje žensko ime, 21. veliko glasbeno delo, tudi poslopje, kjer taka dela izvajajo, 23. dotikati se z rokami, 24. slavonsko mesto ob Dravi, 26. bivališče, domača hiša, 27. žensko ime, 28. starogrška prerokinja v svetišču v Tebah, 30. smrtni boj, 32. poljski pridelek, 34. del rastlin, 36. kemično barvilo, 37. število izvodov, 39. okrajšano moško ime, 41. število, 42. gostija, ženitovanje, 44. vprašalnica, 45. način temeljitga obdelovanja zemlje, 47. kratica za sportna društva, 49. nagovarjati v tretji osebi množine, 52. prirodni, neizumetničen, 54. na, glej, 55. vrsta vina, 57. sredi bazena, 58. veznik, 59. domača žival, 61. red, klasifikacija, 62. posredni davek ki se plača ob prevozu preko meje, 65. država v Srednji Aziji, 67. oziralni zaimek, 68. glej 57. vodoravno, 69. v tistem trenutku, 70. žito, 72. pritisk, obdelana površina ulice in cest v mestih, 74. medmet, 76. kratica za tekočinsko mero, 78. pegav, umazan, 80. najbolj v morje potisnjeni del celine, 82. žensko ime, 84. naziv, označba, 86. pripovedno pesništvo, 88. prebivalci velike celine, 91. podzemski del rastline, 93. seznam vseh črk, 94. glej 84. vodoravno, 96. evropska država, 97. dragocena kovina, 98. ljudski naziv za rudarja.

Navpično: 1. enota dolžinske mere, 2. arabsko ime, slovenski veznik, 3. divja roža, 4. kozaški poveljnik, 6. član, del, telesa, 7. redar, stražar, 8. površinska mera, 9. za obdelovanje znova pridobljena zemlja, 10. ruska tajna policija, 11. »kupina treh črk v besedi bajonet, 12. del zajtrka, kavarniška pijača, 13. mesto v južni Rusiji, znano iz sedanjih rusko-nemških bojev, 14. pripovedna pesem, 15. sito za tekočine, kuhinjska potrebščina, 16. brez uspeha, zastoj, 18. oče, 20. neznan, od drugod prispeli, 22. velike množine, skupine (zlasti čebel), 25. turški gospodar, 28. velike vojaške enote čet, 29. del meseca, večja enota delitve časa, 31. okrajšano žensko ime, 33. edini sin, 34. dva enaka soglasnika, 35. pesmi, 38. hrib pri Beogradu, časopisna agencija v bivši državi, 39. vrsta pesmi (množ.), 40. turški državni poglavar, 42. ljudski sodniki, 43. grozdice sv. Ivana, 45. grm, 46. okrajšava za Anton, 47. ženin brat, 48. ost, ošiljeni del, 50. domača žival, 51. kazalni zaimek, 53. velika celina, 54. polovico

besede Erna, 56. vrtna rastlina v določeni razvojni dobi, 59. velika stavba, 60. zvižaja, 62. velika z morjem okoli in okoli obdana zemlja, 63. plemenska vrsta, 64. površinska mera, 66. glej 30. vodoravno, 71. slovanski paganski duhovnik, 73. zdravilo za malarijo, 75. zavoj, paket, 77. počasni, brez volje in navdušenja, 79. pratež, 83. klica, poganjek, 85. doba (tujka), 87. ime papežev, 89. lahkoatletski panoga, 90. žensko ime, 92. španski spolnik, 93. ali pesniško okrajšano, 95. vrsta pesmi.

REŠITEV KRIZANKE »DOMOVINE« št. 2

Vodoravno: 1. Srem, 4. rima, 7. krat, 10. kino, 13. namen, 15. para, 18. Banat, 20. os, 22. top, 23. kamela, 24. tip, 25. re, 26. led, 28. naredi, 30. bel, 31. vas, 33. Mara, 34. sla, 36. raj, 37. Ren,

38. pol, 40. ti, 41. etika, 43. tek, 45. ar, 46. sonet, 48. čudo, 50. oda, 52. no, 53. dar, 54. Samarija, 57. ing, 58. ep, 60. mol, 62. Lena, 63. aleja, 65. ta, 66. noč, 68. kolač, 70. vp, 72. tro, 73. bor, 74. zid, 75. kor, 76. anal, 78. kip, 79. pok, 81. krater, 83. kos, 85. rr, 86. bob, 88. kratek, 89. pir, 91. le, 92. naboj, 94. edin, 95. Tržič, 97. hren, 98. keks, 99. trot, 100. mca.

Navpično: 1. Stol, 2. en, 3. mat, 4. rep, 5. in, 6. aparat, 7. kali, 8. ab, 9. tat, 10. kap, 11. it, 12. osel, 14. moj, 16. American, 17. reda, 19. Nil, 21. sever, 23. kam, 25. rejen, 27. dan, 29. ali, 30. bat, 32. ton, 34. staja, 35. ako, 37. raven, 38. porok, 39. les, 41. Edi, 42. adijo, 44. komar, 46. sam, 47. talar, 49. uravnati, 51. Ana, 55. meč, 56. alt, 59. pozor, 61. lok, 64. era, 65. topol, 67. čik, 69. loj, 71. patent, 73. bik, 76. Arad, 77. lek, 79. prah, 80. zob, 81. kres, 82. riž, 84. seja, 86. ban, 87. bok, 89. prt, 90. Rim, 92. ne, 93. je, 95. io, 96. ča.